leven, van School en Gezin, van Kunst en Wetenschap, van Staat en Kerk, rusteloos ons roepen geweest dat alleen in terugkeer naar de Christelijke beginselen heil voor ons volk gelegen was.

In dat *doel* zijn wij het met onze Gereformeerde broeders in de Hervormde Kerk van harte eens. En verschil is er alleen over de *middelen*, waardoor dit doel het best bereikt kan worden.

Dr. Kromsigt en de zijnen wachten daarbij alle heil van een Overheid, die weer professie doen zal van de Gereformeerde religie; van een volkskerk, die weer tot de belijdenis en tucht der Vaderen zal terugkeeren; van onze nationale Universiteiten, die weer door mannen van de Gereformeerde gezindheid zullen bezet worden.

Ons heeft de historie geleerd, dat een Overheid, die voor een bepaalde kerk partij kiest, altijd eindigt met haar aan banden te leggen; dat een volkskerk noch de belijdenis noch de tucht zuiver handhaven kan; dat de nationale Universiteiten zelfs onder de hoede eener Gereformeerde Overheid maar al te vaak een broeinest van allerlei ketterijen geweest zijn.

Maar al had de historie ons dit alles niet geleerd, dan nog zou het feit, dat Nederland een land is van gemengde bevolking, waaronder de Gereformeerden slechts een minderheid vormen en dat de Grondwet elk bevoorrechting van de eene gezindheid boven de andere verbiedt, ons gedwongen hebben rekening te houden met den geheel veranderden toestand, waarin wij leven, en niet vruchteloos onze kracht te verspillen aan de verwezenlijking van een ideaal, dat toch niet bereikt kan worden.

Ook in die dubbele les der historie spreekt voor ons een stemme Gods, die wij te eerbiedigen hebben.

Vraagt men, van wie thans de meeste invloed uitgaat op ons nationale leven: van de menschen die voor de nationale Kerk ijveren of van hen, die voor de Vrije Kerk en de Vrije School hebben gekozen, dan kan het antwoord niet moeilijk zijn.

Op politiek gebied vindt de actie, die voor de christelijke beginselen in ons volksleven opkomt, haar machtigsten tolk en haar sterksten steun juist in dien man, dien Dr. Kromsigt als den vader van dit politiek labadisme dood verwt.

Op het terrein der wetenschap is het omnium consensu aan de Encyclopaedie van Dr. A. Kuyper en de Gereformeerde Dogmatiek van Dr. H. Bavinck, beide mannen van de Vrije Kerk, te danken, dat het Calvinisme in ons land weer tot zijn wetenschappelijke eere gekomen is.

Het zou niet moeilijk vallen hetzelfde aan te toonen op het gebied der zending, der Christelijke barmhartigheid, van het diakonaat enz. Het zijn de mannen der Vrije Kerk, die op al deze terreinen de Gereformeerde beginselen weer het eerst in toepassing hebben gebracht, en de Gereformeerde broeders in de Hervormde Kerk hebben meê de vruchten van dezen arbeid geplukt.

Te roemen is ons niet oirbaar. Maar wanneer Dr. Kromsigt eens tegenover elkander in de weegschaal legt den invloed die op heel ons nationaal leven is uitgegaan van de Gereformeerden in de Vrije Kerk en van mannen als Dr. Hoedemaker, Dr. Van Ronkel en Prof. Klein, zal hij dan zelf niet van oordeel zijn, dat de balans voor ons niet ongunstig is?

Het verwijt, alsof niet een nationaal maar een kerkistisch belang ons dreef, is voor de rechtbank der historie geen oogenblik te handhaven.

Ons ijveren voor de Vrije School en de Vrije Kerk behoeft ons echter niet te beletten, op staatkundig gebied saam te werken met de broeders, die voor het Calvinisme met ons strijden, maar een anderen weg kiezen om hun doel te bereiken, mits daarbij geen offer van ons beginsel wordt gevraagd.

Mee te werken aan de pretentie van de Ned. Herv. Kerk, alsof zij *de* nationale kerk zou zijn en daarom jure suo recht zou hebben op de theologische faculteiten aan de Nationale Hoogescholen, zou niet alleen in strijd zijn met de Grondwet, maar ook een slag in ons eigen aangezicht.

Dr. Kromsigt deed daarom wijs met van een *compromis* te spreken. Alleen deed hij niet wijs met *ons* om dit compromis te vragen. Het ligt niet op onzen weg, maar op zijn weg om een modus vivendi te vinden.

De mogelijkheid van zulk een compromis nu ligt naar onze overtuiging hierin:

1°. dat meer en meer erkend wordt, dat de bestaande theologische faculteit aan de Rijksuniversiteiten aan dezen naam niet beantwoordt en daarom niet gehandhaafd worden kan;

2°. dat men zich evenmin tevreden stelt met een stel van aanvullings-katheders, omdat daardoor de eenheid van het onderwijs gebroken wordt en het confessioneele onderwijs een minderwaardige plaats inneemt;

3°. dat voor de Gereformeerde actie in de Hervormde Kerk, die, het kerkrechtelijk standpunt daargelaten, onze broederlijke sympathie heeft, het een levensvoorwaarde is, dat zij een eigen theologische faculteit krijgt om invloed uit te oefenen op de n.s. Dienaren des Woords;

4°. dat er ook onzerzijds geen bezwaar tegen bestaat, dat zulk een confessioneele theologische faculteit aan de Rijksuniversiteiten optreedt; mits de Overheid daarmede niet een bepaalde Kerk of richting privilegieere, maar aan alle gelijke rechten schenke.

Op dezen grondslag dunkt ons een compromis mogelijk.

Maar te ijveren voor het bloot formeel herstel eener theologische faculteit, uitsluitend ten dienste der Hervormde Kerk, waarbij elke confessioneele band ontbreken zou, is ons onmogelijk.

De historie van Groningen, Leiden en Utrecht heeft geleerd, hoe juist van zulke faculteiten het bederf in de Kerk uitgaat.

Een driedubbel corrigendum.

Onze medewerker voor het Buitenland schijnt het in de laatste weken verkorven te hebben. Onze redactie ontving althans aanvrage om een driedubbel corrigendum op zijn artikelen op te nemen.

Vooreerst gewerd ons een schrijven uit Amerika, waarin ons meegedeeld wordt, dat Dowie, die zich den modernen Elia noemt en een apostel is van de geloofsgenezing op gebed, geen bankroet heeft gemaakt, gelijk door Ds. Winckel in de *Herautt* van 3 Januari 1904 No. 1357 was gezegd. Hoewel onze correspondent geen volgeling is van Dowie en in vele opzichten van diens leer verschilt, acht hij het toch verkeerd, Dowie te bestrijden met wapenen, die geen steek houden. Het „be fair" moet ook tegenover den tegenstander in acht worden genomen.

Gaarne plaatsen wij deze rectificatie, maar de schuld van deze onjuiste voorstelling ligt niet bij Ds. Winckel, maar bij de Amerikaansche bladen, die dat feit hadden vermeld. Op zulk een afstand als ons van Amerika scheidt, is het altoos moeilijk de juistheid van zulke mededeelingen te verifiëeren. In elk geval zijn wij dankbaar voor deze terechtwijzing, ook al doet het al of niet bankroet gaan van Dowie niets toe of af tot de veroordeeling van zijn dwaalleer.

Wanneer onze correspondent verder opmerkt, dat Dowie's invloed in de stad zijner inwoning in menig opzicht gezegend werkt en daar geen opera's, speelhuizen, salons of slechte huizen geduld worden, zoo vergeet onze correspondent, dat bij de meeste ketters zulk een uitwendig streven naar heiligheid des levens gevonden wordt, maar de ketterij zelve daarom niet minder veroordeelenswaardig blijft.

Een tweede corrigendum geldt de opmerking van Ds. Winckel in No. 1365, dat de oorspronkelijke wijze van Avondmaalsviering, gelijk die door Christus is ingesteld, n.l. dat men saam aan een tafel aanzittende, de teekenen van brood en wijn ontvangt, noch in de Roomsche noch in de Luthersche kerk is gehandhaafd gebleven. Een lid der Luthersche kerk in ons vaderland, merkt hiertegen op, dat in deze Luthersche kerk wel degelijk de gewoonte bestaat om het Avondmaal saam aanzittende aan den disch te vieren, gelijk ook uit het Luthersche Avondmaalsformulier blijkt.

De opmerking is, wat Nederland betreft, volkomen juist, maar de Nederlandsche Luthersche kerk heeft zich in dit opzicht naar de Gereformeerde gewoonte geschikt. In alle andere Luthersche kerken is dit daarentegen de gewoonte niet. Luther zelf liet eerst de consecratie bij het altaar plaats vinden en daarna ging ieder op zijn beurt naar het altaar, om brood en wijn uit de hand van den dienaar te ontvangen. Krause in zijn Praktische Theologie zegt dan ook uitdrukkelijk: „Das Lutherthum kennt nur die wandelnde Communion" (Deel I p. 117) Ds. Winckel had dus, waar hij op de Luthersche kerk in het algemeen het oog had, volkomen recht te schrijven zooals hij deed.

Een derde corrigendum eindelijk wordt ons gevraagd door den bekenden pater Bensdorp, die in het *Nieuwe Dompertje* Febr. 1904 opkomt tegen de bewering van Ds. Winckel, dat de Ecole large in Frankrijk en pater Legrange, die aan haar hoofd staat, ten opzichte van de Schriftcritiek hetzelfde standpunt zou innemen als de ethischen en modernen in Nederland en met hen van gevoelen zou zijn, dat de critiek van het menschelijk verstand moet uitmaken, wat in de Heilige Schrift mythe en fabel en wat in die inkleeding als Goddelijke waarheid opgesloten is.

Indien pater Bensdorp nu met afdoende citaten uit de *Revue Biblique* of de andere geschriften dezer school bewezen had, dat deze voorstelling onjuist was, dan zou aan deze tegenspraak meer waarde zijn te hechten. Pater Bensdorp doet dit echter niet, maar geeft een thetische uiteenzetting van wat *naar zijn overtuiging* het inspiratiedogma der Roomsche Kerk ten opzichte van de critiek leert. Hoe interessant die mededeeling nu ook moge zijn, ze raakt dit feitelijk geschil niet in het minste. Met één voorbeeld kunnen wij dat duidelijk maken. Volgens pater Bensdorp kan de kwestie kort aldus worden saamgevat: „In hoeverre geeft de Goddelijke inspiratie der gewijde boeken zekerheid omtrent hetgeen de gewijde schrijvers betreffende *bloot profane* wetenschappen mededeelen?" Reeds deze eene uitlating toont, dat pater Bensdorp van de Ecole large al zeer weinig studie heeft gemaakt. Wanneer de Ecole large beweert, dat de schepping van Eva uit Adam een mythologische inkleeding is om de eenheid van het huwelijk uit te drukken; dat het verhaal van den zondeval, het eten van de verboden vrucht, de verleiding door Satan van Eva, enz. geen werkelijke historie is, maar inkleeding van een geestelijke waarheid; dan heeft dit met „bloot profane wetenschappen" niets te maken. En wanneer Pater Bensdorp voorts opmerkt, dat in de Roomsche Kerk bij al te groote buitensporigheden op dit gebied — gelijk het geval van den abt Loisy aantoonde — het kerkelijk gezag tusschenbeide komt en een in de gewetens bindende beslissing geeft, — een tegengif, dat bij de ethische en moderne schriftcritiek ontbreekt, — dan is deze opmerking volkomen juist, mits pater Bensdorp maar erkenne, dat deze zelfde door den Paus veroordeelde critiek van Loisy jarenlang haar verderfelijken invloed heeft doen gelden en zelfs in de seminariën der Roomsche kerk met gretigheid ontvangen is geworden.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. Houtzagers en in haar telijken dank ontvangen: Van den Heer Dirk Out te Zaandam *f* 1.

Dringend bevelen wij den vrienden de behoeften onzer scholen aan.

D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Officieele Berichten.

Samenkomst met Ds. de Bruin.

Van wege de Classis Zwolle zal D.V. op Donderdag 24 Maart des voormiddags te 10 ure en des namiddags te 2 ure eene huiselijke bijeenkomst worden gehouden in de Plantage kerk te Zwolle, waarbij Ds. de Bruin, uit Soemba, eenige mededeelingen hoopt te doen en ook Ds. Wielenga, die eerlang daarheen hoopt te vertrekken, een woord wenscht te spreken.

Ieder belangstellende wordt uitgenoodigd.

De Commissie ad. hoc.
Zwolle, J. BOSCH, o. z. *scriba.*

Garnizoen-Amersfoort

Kerkeraden en ouders worden dringend uitgenoodigd, de namen en adressen van jongelingen die alhier in garnizoen komen, zoo spoedig mogelijk te willen opzenden aan het adres van Ds. H. Teerink te Amersfoort.

DUISBURG.

In dank ontvangen van Br. A. van Namen te Zwijndrecht:

Jaarlijksche bijdrage voor Duisburg en Essen *f* 2.50. Toezegging eener jaarlijksche contributie der kerk van Wildervank voor het pred. trakt. te Duisburg *f* 2.50.

Nu ook de Alg. Syn. der Ned. Herv. kerk een arbeider heeft benoemd onder de Hollanders in Duisburg, enz. laat ons niet achterblijven!

A. VAN DER SLUIJS.
Renkum, 15 Maart 1904.

ZENDING ONDER DE JODEN.

LICHTPUNTEN.

Hebben we zoo menigmaal droeve klachten moeten aanheffen over de weinige belangstelling, die sinds '92 omtrent de „Beminden om der Vaderen wil" werd betoond; het strekt ons tot groote vreugde, dat er in de laatste weken een kentering ten goede heeft plaats gevonden.

Wie toch de opgaven in *De Bazuin* sinds Nieuwjaar heeft gadegeslagen, zal met ons hebben gemerkt, dat de giften vrijwat milder hebben gevloeid dan te voren.

Inzonderheid is het zeer verblijdend, dat er op het laatstgevierde Kerstfeest liefdeoffers zijn gebracht zooals in geen jaren te voren. Niet alleen werden er hier en daar Kerstgaven in de collecten gevonden, maar wat veel meer zegt, er werden ook in enkele gemeenten, n.l. te *Marrum, Duurswoude* en *Rijswijk* aparte collecten op het Kerstfeest gehouden, terwijl we althans van een dezer gemeenten weten, dat door den Kerkeraad is besloten, om dit telken jare te herhalen.

Dit verheugt ons zeer, wijl daarmêe erkend wordt, dat de opwekking om toch ook eens een collecte voor de Joden te houden, in goede aarde is gevallen.

Zie ook *De Bazuin* No. 5, daar vindt ge onder elkaar *vier* giften vermeld, die te *Assen*, te *Nijverdal*, te *Leiden* en te *Andijk* in de collecte zijn gevonden; op laatstgenoemde plaats tot een bedrag van *f* 14.89.

En tegelijk met die *Bazuin* ontvingen we uit Breda, *f* 10.10 als de opbrengst eener collecte voor de *Zending onder de Joden*, die j.l. Zondag aldaar is gehouden. De geachte leeraar, Dr. J. C. de Moor, deelde tevens meê, dat op Z Ews. voorstel de Kerkeraad besloten had jaarlijks voor genoemd doel een bijzondere collecte te houden.

Voor dat bewijs van belangstelling, zeggen we dien jeugdigen broeder, almede geheel den Kerkeraad, hartelijk dank; in de hoop dat dit goede voorbeeld algemeen navolging moge vinden.

In Amerika is men ons reeds lang vooruit. Daar worden sinds vele jaren in de Holl. Chr. Geref. Kerken regelmatig collecten voor de Zending onder de Joden gehouden, waarvan gedurig voor den arbeid alhier iets wordt overgezonden, zooals menigmaal is gebleken en ook nu weer pas *f* 121.95 kon worden verantwoord.

In Amerika heeft men geen eigen Jodenzending en men collecteert er *wel* voor; is het nu niet een snijdend contrast, dat de Ger. Kerken in Nederland *wel* onder de Joden laten arbeiden en er niet voor zullen collecteeren?

Is het ook niet ongerijmd, dat wanneer er iets gevonden wordt in de collecte met bijschrift „voor de Zending" men dat eenvoudig voor de Heidenen bestemt? Is de Heidenzending dan *de* Zending; maakt de arbeid onder het oude volk van God daar ook niet een deel van uit; en ware het dan niet billijk, dat men van dat gecollecteerde voor *de* Zending ook een deel aan de Joden afstond?

Is het ook niet bedroevend, dat als een spreker voor *de* Zending optreedt, dan aan de Joden schier in het geheel niet gedacht wordt, en dat de Zendingsvereenigingen, die jaarlijks honderden voor *de* Zending ontvangen, weinig of niets aan de Missie onder de Joden doen toekomen?

Maar ik zou over „lichtpunten" schrijven? Zeker; maar spreekt het niet van zelf, dat naarmate men meer lichtpunten ontdekt, de nog aanwezige duisternis des te smartelijker aandoet? Daarom hopen we van ganscher harte, dat we weldra op nog veel meer bemoedigende verschijnselen mogen wijzen, dan we nu hebben gedaan.

Omdat we echter niet gaarne in de duisternis willen eindigen, wijzen we nog op één lichtpunt van groote beteekenis.

Bij bespreking van den arbeid van onzen collporteur, broeder Smit, in Den Haag, hebben we wel eens meêgedeeld, dat, in navolging van Rotterdam, ook in de hofstad, aan Joodsche meisjes les in handwerken wordt gegeven, om ze zoodoende met den Messias bekend te maken, en langs dezen weg ook den ouders te bereiken.

Het comité, dat dezen arbeid ter hand heeft genomen, nodigde ons uit om een Kerstfeest viering dier kinderen bij te wonen.

Natuurlijk gaven we aan die vriendelijke uitnoodiging gaarne gehoor; en was het ons reeds een genot, die 40 à 50 Joodsche meisjes voor een Christelijke feestviering samen te zien. Maar week werd ons hart toen we die kinderen o. a. den Lofzang van Zacharias, „Er ruischt langs de wolken," en andere Christelijke liederen en psalmen hoorden opzeggen en zingen met een nadruk en met een eenstemmigheid, die onze bewondering gaande maakte. En toen die kinderen, die pas 14 *maanden* onderwijs hadden ontvangen, de vragen — ook die van het Nieuwe Verbond — beantwoordden met eene juistheid en beslistheid, die deed vragen, hoe het mogelijk is, dat dit alles in zóó korten tijd is geleerd, was er geen geest meer in ons. Neen, zoo iets hadden we nog nooit bijgewoond, en nooit kunnen denken.

Vooral was het ons een onuitsprekelijk genot, dat onderscheidene kinderen op de vraag of zij geloofden dat de Heere Jezus de ware Messias is, een blijde bevestigend antwoord gaven. De zusters, die in overleg met sommige broeders, aan dezen arbeid zich wijden, getuigden dan ook, dat er enkele kinderen onder waren van wie een goede verwachting mocht worden gekoesterd.

Is dit nu niet een groot lichtpunt; moet zoo iets ons niet aansporen om aan het heil der Joden te arbeiden, en voor hen te bidden?

O, laten we dit dan voortdurend doen, en niet alleen den arbeid in Den Haag, maar ook te Rotterdam en Amsterdam, ja alom in onze biddende belangstelling doen deelen.

Vergeten we vooral onzen colporteur, broeder Smit, niet, die door de genade des Heeren, ook wel op lichtpunten kan wijzen; maar wiens weg toch, gelijk men licht zal bevroeden, van vele duisternissen is omringd.

Hoewel we meestal te vergeefs den *Kerkbode* om overname van onze stukken hebben verzocht, herhalen we bij dezen nogmaals ons verzoek; in de hoop, dat ook van die zijde meer licht worde ontstoken.

Dat Israels God over de vleeschelijke nakomelingschap van Abraham zich hoe langer hoe meer toone te ontfermen, en de belangstelling van de Kerk des Heeren zich ook in dezen krachtig openbare, is onze hartelijke wensch en bede.

E. KROPVELD.
Rijswijk, Maart 1904.

Buitenland.

Zuid-Afrika. Agendum van de Synode der Gereformeerde kerk.

Bovengenoemde synode zal, zoo de Heere wil, den 11 April te Middelburg, een stad in de Kaapkolonie, gehouden worden. De volgende punten zullen o. a. op die kerkelijke vergadering worden behandeld. Men wil dat de synode den bijbelschen grondslag zal aantoonen van artikel 27 der Dordsche kerkenordening, handelende over de kerkelijke vergaderingen, waarin bepaald wordt, dat men in de meerdere kerkelijke vergaderingen niet handelen zal dan over datgene wat in mindere niet heeft kunnen afgehandeld worden, of wat tot de kerken der meerdere vergadering in het algemeen behoort. Ook willen de broeders bespreken dat het wenschelijk is, dat hetgeen het ambt der diakenen betreft op meerdere vergaderingen besproken wordt, waaruit van zelf volgt dat ook broeders diakenen tot de meerdere vergaderingen toegelaten worden. Daarbij wenscht men te handelen over den leeftijd van degenen die belijdenis des geloofs doen. Een groote moeilijkheid levert de beantwoording van de vraag op, hoe te handelen met leden der kerk, die in den oorlog openlijke vijandschap jegens hun volk toonden. Dit vraagstuk, dat voor de broeders zeer pijnlijk zijn moet, is reeds meer ten synodale vergadering geweest. De mannen die openlijk de zijde der Engelschen kozen, toen de zaak van het vaderland zoo hachelijk stond, konden niet zoo maar weder tot den Avondmaalsdisch worden toegelaten. Het gevolg daarvan was, dat de z.g. verraders, die geen schuldbelijdenis wenschten te doen over hun gedrag, dreigden met het stichten van eene nieuwe kerk. Het schijnt daartoe niet gekomen te zijn, want had de oprichting eener kerk uit onboetvaardige verraders plaats gehad, dan zouden de broeders er niet toe gekomen zijn, om nogmaals op het agendum de vraag te plaatsen, hoe kerkelijk met hen te handelen. Wij hopen althans, dat de verraders den zedelijken moed daartoe zullen gemist hebben.

Merkwaardig is het, dat men ook ter synode de vraag gebracht heeft, of het niet wenschelijk is overal dezelfde vraagboekjes te gebruiken. De synode kan niet anders doen dan wijzen op den Catechismus en het kort begrip, als de eenige geautoriseerde boekjes waaruit men het opkomend geslacht behoort te onderwijzen.

Ook wil men ter synode de beste middelen beramen om in den „predikantennood," of beter gezegd in het gebrek aan predikanten, te voorzien. Het voorstel werd gedaan dat de synode haar besluit zou hierzien van de acta van 1897 in zake predikanten en candidaten uit Nederland en Noord Amerika tot haar overgekomen. Dit verheugt ons zeer. Het scheen wel vóór den oorlog, alsof men in Zuid-Afrika in Gereformeerde kringen wat bevreesd was dat er Gereformeerde predikanten uit Nederland naar Afrika zouden komen. De oorlog heeft den broederen in deze iets geleerd.

Bijzonder verheugt het ons dat het volgende punt op het agendum voorkomt:

„De synode vestige de aandacht op de gevaarlijke richting in het land betreffende de opvoeding der jeugd, getuige daartegen met ernst, verklare haar eigen zienswijze, en wekke ouders en onderwijsers en kerkeraden op tot harmonische samenwerking, opdat er één beheerschend beginsel zij van opvoeding en onderwijs in huis, op school en op catechisatie."

Niet minder verblijdend is het, dat de vergadering ook plannen zal beramen om te komen tot het uitzenden van een zendeling naar de heidenen in het noorden van Afrika. Daarmede wordt waarlijk een stap in de goede richting gedaan, want wij twijfelen niet, of het blijft niet bij plannen beramen.

Dat men een oog in het zeil houdt om niet door elken wind van leer medegevoerd te worden, blijkt uit het voorstel: „De Synode betuige openlijk tegen de dwalingen, die in strijd met de belijdenis der Holl. kerken, nochtans onder hen allerwegen veld winnen, en bespreke wat te doen tot meerdere bekendheid van de Geref. leer in Zuid Afrika.

De broeders toonen niet vergeten te hebben hoeveel sympathie in woorden en daden over de geheele wereld voor het Zuid Afrikaansche volk is betoond, en daarom staat ook op het agendum:

„De Synode betuige haren dank aan allen in buiten- en binnenland, die tijdens en na den oorlog zooveel sympathie met het Z. A. volk hebben betoond en beide geestelijke en stoffelijke hulp hebben verleend."

Niet het minst verblijdt het ons, dat ook het voorstel op de lijst van werkzaamheden voorkomt, dat een afgevaardigde zal gezonden worden naar de Synode der Gereformeerde kerken in Nederland en de Chr. Geref. kerk in N. Amerika. De band der gemeenschap tusschen ons en de Zuid Afrikaansche broeders zal daardoor nauwer toegehaald worden.

Uit de punten van het agendum kan men reeds opmaken, dat de kerken in Zuid Afrika sturen in gezonde richting. Dat 's Heeren Geest de vergadering leide!

Gemengd nieuws.

Hollandsche afstammelingen in Noord-Amerika. Dat New York door Hollanders gesticht is, is algemeen bekend. Onlangs is er een herdenkingsfeest gehouden door de club »The Holland Dames" in de wereldstad, waarvan millionairsvrouwen de voornaamste leden zijn, zooals de Vanderbilts, de Havemeijers, de Roosevelts, de Stuyvesant Fishes (die zeggen regelrecht af te stammen van Pieter Stuyvesant, onder wien de Hollanders daar kwamen), de Astors, en anderen. In de Stuyvesantstreet staat nog het eerste New Yorksche kerkje, dat door de Hollanders gesticht is. De club heeft daar nu een raam in laten zetten, waarop Pieter Stuyvesant geschilderd is met het slagzwaard in de eene, en den bijbel in de andere hand.

In *Engeland* kwam een boek uit, waarin 10,000 namen van predikanten en »gedistingeerde" menschen voorkomen, die tot de Roomsche kerk overgingen. Verreweg de meesten kwamen, gelijk te begrijpen is, uit de Episcopaalsche kerk. Het loopt over vele jaren.

WINCKEL

Voor Kinderen.

OOST EN WEST.

XIII.

EEN AANVAL IN DE DUISTERNIS.

Op zekeren avond — 't was ongeveer negen uur en vrij laat in dien tijd — keerde Karel de Raye huiswaarts. Hij was niet vroolijk gestemd. Heel den dag had hij nu bij dezen dan bij genen een bezoek gebracht, in de heimelijke hoop ergens iets te vernemen, dat hem uitzicht gaf op een geschikten werkkring, 't zij voor zijn vader of voor hem. Doch vergeefs; er was werk genoeg, maar zulk als geen van beiden verstond, en zij konden het moeilijk nu nog gaan leeren.

Overal had men hem beleefd ontvangen, doch zijn doel had hij niet bereikt.

Zoo keerde hij dan moedeloos terug van een lange wandeling naar den Amsteldijk of de Utrechtsche zijde, waar toen tal van buitenplaatsen lagen, des zomers door aanzienlijke Amsterdammers bewoond. Hij vreesde wel niet voor gebrek aan het noodige, maar het werkeloze leven begon èn hem èn zijn vadet zeer tegen te staan. Er was eenig uitzicht dat zij een plaats in het leger zouden krijgen, doch vele anderen, hun landgenooten, waren hun voor.

Om den kortsten weg naar huis te hebben, ging Karel langs de schans en de bolwerken, die toen Amsterdam, 'twelk een sterke vesting was, omgaven.

De weg was smal en donker; er stonden een aantal lage huisjes, waar niet dan geringe lieden woonden. Er waren allerlei winkeltjes, o. a. menige drinkwinkel, anders gezegd kroeg. Want reeds van zeer oude tijden is misbruik van dranken die dronken maken, een zonde van ons volk geweest; trouwens niet van ons volk alleen. Toch waarschuwt ons de Schrift zoo ernstig, als zij zegt: Geen dronkaard zal het koninkrijk Gods beërven.

Ter hoogte van het stads oliehuis gekomen, waar de olie bewaard werd voor de straatlantaarns (dit huis lag, door een sloot omringd, aan 't eind van de Reguliersgracht) hoorde Karel niet ver vóór zich eenige stemmen, die tamelijk luid klonken, en een gezang of liever geloei deden hooren, op echte dronkemanswijs. Nu was onze Karel, schoon ver van bang, weinig op 't gezelschap van dronken lieden gesteld, waartoe bijdroeg, dat destijds in zijn vaderland dronkenschap maar zelden in 't openbaar werd gezien. Hij ging dus voorzichtig wat ter zij, tusschen de boomen aan den stadswal, waar het pikdonker was en liet het zingend en tierend gezelschap voorbijgaan. Daarna liep hij weer voort.

Maar nauwelijks was hij eenige schreden verder gegaan, toen hij achter zich een schreeuw hoorde, die nog boven het getier der drinkebroers uitklonk. 't Was een geroep als van iemand in nood. Dit was Karel duidelijk, al kon hij, die bovendien van onze taal nog heel weinig kende, geen woorden verstaan. Hoe weinig lust hij er ook toe gevoelde, toch keerde hij zich, met een gevoel van ridderlijkheid dat hem eigen was, aanstonds om, en snelde naar de plaats van waar 't geschreeuw kwam.

Er was, gelijk ik zei op dien achterweg weinig licht. Toch hingen hier en daar aan palen lantaarns, door de Amsterdammers wel eens spottend gloeiende spijkers genoemd. Een dezer gaf echter genoeg licht, om onzen vriend eenigszins te doen zien wat er gebeurde.

Op den grond lag een man, die zijn hoofddeksel kwijt was. Boven op hem lagen twee anderen, die al schreeuwend en razend aan zijn mantel rukten, terwijl een derde, die er bij stond, den liggende onbarmhartig tegen 't lijf schopte. Deze laatste weerde zich zoo goed hij kon, maar de drie samen was geen partuur tegen hem, gelijk de Amsterdamsche straatjongens het plachten uit te drukken.

Dat begreep Karel ook, en daarom begon hij uit alle macht den aanvallers toe te roepen los te laten. Doch 't zij dat ze geen Fransch verstonden, of ook wijl ze geen lust hadden te gehoorzamen, ze bleven aan het rukken en schoppen, als wilden zij den man uitplunderen of vermoorden. Blijkbaar waren deze woestelingen denzelfden, voor wie Karel straks uit den weg was gegaan.

Onze jonkman begreep dat het zaak was door te tasten. Hij had niet te vergeefs in het leger gediend en zich in het vechten geoefend. Zijn twaren, met ijzer beslagen stok opheffend — een degen, die vele aanzienlijken droegen, had hij op bezoek gaande niet omgehangen — bracht hij den schopper een geweldigen stoot toe, zoodat de man met een kreet van woede achteruit tuimelde.

De anderen, die blijkbaar evenmin als de derde geheel beschonken waren, bespeurden wat er gaande was. Een van hen kwam zijn makker te hulp, terwijl de derde den man, die op den grond lag en geweldig sparteide, nog stevig vasthield. Karel echter was op zijn hoede. De tweede aanvaller had den wandelstok gegrepen van den onbekende, dien zij hadden overvallen, en kwam zoo op den jonkman af. Doch deze behoorlijk in het schermen geoefend, dat in dien tijd een veel geliefde kunst was, wachtte rustig tot de slag die hem was toegedacht kwam. Dien behendig afwendend, sloeg hij den aanvaller het wapen uit de hand. Te gelijk drong hij op hem aan, en bracht hem een paar zoo geweldige slagen toe, dat de man, gevoelend dat hij tegen zoo'n weerpartij niet bestand was, zoo snel mogelijk het hazenpad koos.

Inmiddels had de onderliggende zich weten los te rukken, en 't kostte Karel weinig moeite hem geheel te bevrijden, te meer daar de derde aanvaller blijkbaar 't meest gedronken had, zoodat het hem moeilijk was op te staan. Wel wilde nummer een, van de warme ontvangst wat bekomen, zich wreken, maar nu hij tegenover twee kwam te staan gelu te dit niet. Hoe woedend de man ook was, de zware stok van Karel kwam zoo forsch neer, dat de